

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De modestiſſimo humilium incesso. Cap. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Climac. gradu. 26

compositum, motu elementi dominantis mouetur, & homo, quia terrenus est, deorsum fertur, flamma verò, quia ignea est, sursum impellitur. Sic animus tuus si sit humilitati subiectus, verbis loca demissiora petet, & se deiciet; si verò sit superbià distentus, verbis se prodet, & se superiorem ac meliorem fratribus prædicabit. Sicut is, qui fert aromata, ait Ioannes Climacus, etiam si nolit, ex odore proditur: ita & qui Dei spiritum habet, ex verbis suis agnoscitur. Hanc doctrinam generalem, sed verissimam, spiritui humilitatis accommoda, & videbis quia hunc spiritum habens, & hunc lauanissimum odorem perferens, si loquatur, illum dissimulare non poterit. Amor eloquens est, si de re amara verba faciat, & quasi ignis se verborum scintillis ostentat. Quare & amor humilitatis faciet, ut corde humili digna loquaris, & sermonibus humilitatis desideria demonstras. Vnusquisque aptè sapienterque disserit de his, in quibus totam vitam insumpsit: Sapientes, sapientiam quam didicerunt, prudenter exponunt, & cuiuspiam artis professores disertè verbis illam euoluunt, tractantque fabrilis fabri: quid mirum si humilis in verbis suis non aliud quàm humilitatem modestiamque redoleat? Humilitatis sanè hoc proprium esse, ut linguam moderetur, & ad humilia & discreta verba proferenda moueat, docet Laurentius Iustinianus in hunc modum. Eris planè tunc humilis, si ori tuo custodiam, & cordi adhibueris prudentiam. Est autem lingua, membrum paruum, & magna exaltat, de se pompaticè loquitur, nunc inania, nunc scurrilia profert, & falsa. Illam optimè compefcit humilitas, quæ silentium diligit, fugit mendacia, omnèque abhorret tumorem, atque solo contenta testimonio celestis gratiæ respuit proflare secreta. Se etenim prudenter examinat, cordis occulta rimatur, discernit singula; vniuersa diiudicat, còque sibi ipsi efficitur vilior, quò infirmitatis propriæ cogitando fit clarior. Hinc loquacitati temperantiæ loris legem indicit, ne ipsius occasione mens effluat, dissipentur cogitatus, turbetur pax, & interioris domus pacata familia lasciuire cogatur, quæ, moderante prudentia, humilitatis cura custodit. Sic ille. Vide quomodo linguam compefcit humilitas, quam potius silentio quàm verbis addidit, & si loquendi facultatem faciat, non ad verba inania & elata, sed ad sermones modestiæ & discretionis plenos laxari permittit.

Iust. li. de vita solitaria. c. 14.

Nec solùm humiles curant ea verba proferre, quæ humilitatem & modestiam redoleant, sed etiam in vniuersum nituntur verba ædificationis proferre. Sunt enim illi virtutis diligentissimi affectatores, quàm & in se, & in aliis promouere conantur, sciuntque, spiritalibus colloquiis in se & in audientium cordibus mirum in modum promoueri. Duo illi discipuli proficiscentes in Emauentem, auditis verbis Domini Iesu, dixerunt: Nonne cor nostrum atdens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Idem profus semper est fructus spiritalis colloqui, quod cū verba Christi contineat, & loquenti prodest, & cor audientium in amore virtutis accendit. Vnde Abbas Theonas apud Cassianum, Germano, qui septem antea diebus quæstionem ad Spiritus profectū spectantè proposuerat, ita respondit. Grata namq; est huius tenoris occupatio, quæ maiora, dum soluitur, augmèta conquirat: & non solùm percipientè ditat, verumetiam nihil imminuit largienti. Duplices siquidem congregat quæstus rerum spiritalium dispensator. Lucrum enim non solùm in illius qui audit, profectus;

Luca 24. 32.

Cassian. col. 23. c. 5.

verumetiam in sua disputatione, consequitur, non minùs smeripsum ad desiderium perfectionis accendens, dum instruit auditorem. Quamobrem vester ardor, meus profectus est: vestra sollicitudo, mea compunctio est. Nam vtique & ipse nunc mente torperem, nihilque in meo corde de his quæ expectitis, retractarem, nisi me vester feruor atque expectatio ad rerum spiritalium recordationem suscitaret quodammodo dormitantem. Quod sanctus hic Abbas experiebatur, omnes (vt credo) sunt viri spiritaliter experti; qui dum quasi nolentes aliquo casu ad colloquium spirituale incundum pertrahuntur, quasi torpore excusso in perfectionis amore flammantur. Ex quo discunt ita colloquia non tantùm audientibus esse proficua, sed & ipsorum loquentium corda in via spiritus adiuuari.

Istud autem licet omnibus iustis sit vtile, nobis autem religiosis videtur penitus necessarium, qui cū valedixerimus sæculo, & pompis eius, ac solam vitam spirituales proficemur, non debemus idioma nostrum, id est, colloquia spiritalia, dediscere, & linguam, quam iam non nouimus, vsurpare. Hispanus Hispanicè: Gallus Gallicè; & Italus, Italicè loquitur; similiter religiosus religiosè, & spiritalis vir spiritaliter eloquatur. Vtinam ergo nobis accideret, quod Dauidi latronum principi, sed iam ad Deum ex corde conuerso, accidit; qui cū angelo sibi peccata dimissa esse reuelanti non crederet, tali silentio in pœnam incredulitatis multatus est, quo bona solùm effari, inepta verò loqui non posset. Vtinam etiam nobis eueniret, quod de Machete Abbate narrat Cassianus in hæc verba: Vidimus senem, Machetem nomine, à turbis fratrum eminus commorantem, hanc à Domino gratiam diuturnis precibus impetrasse, vt quotquot diebus ac noctibus agitaretur collaro spiritalis, nunquam somni torpore penitus laxaretur. Si quis verò distractionis verbum, seu otiosum, tentasset inferre, in somnum protinus concidebat, nec vsque ad aurem quidem eius pollutionem virus obloquij poterat peruenire. Si enim ad verba inania proferenda murti, & ad ea audienda dormitantes essemus, neque quæ nos ineptè iactamus, aliorum corda, nec quæ alij inaniter dicunt, nostra corda polluerent. Ita sanè essemus viri perfecti, quia, [qui verbo non offendit, hic perfectus est vir;] & humilitatem ac perfectionem, quam cupimus, verbis ostenderemus, & lingua id ipsum profiteretur, ad quod rigore sanctæ conuersationis obligatur.

In Prato spiritali. 141.

Cassian. 5. c. 19.

Lucas 3. 2.

De Modestissima Humilium incessu.

CAPVT XII.

POSTREMVS effectus, seu gradus humilitatis, à sancto Benedicto propositus, est submissus humilium incessus, & multiplex despicentiæ propriæ signum exterioris exhibitum, quod à corde sui contemptore procedat. Multasque causas inuenit humilis, vt in ordinato prudenter capite, ac defixis in terram aspectibus progrediatur. Quid enim faciat homo assidua suorum peccatorum recordatione perterritus, iudicij diuini severissimi, quod expectat, memoriâ percussus, & humilium exemplis incitatus, nisi more reorum, & mortem expectantium, incedere, & ad terram oculos inclinare? Publicanus certè cū se peccato-

Luca 18. 13.

rem

rem agnosceret, [à longè stans nolebat nec oculos ad cælum leuare.] Et David humiliatus est, vt vitam à Domino postularet. Humiliatus, inquit, sum vsquequaque: viuifica me secundùm verbum tuum. Qui ergo se peccatorem nouit, & veniam ac misericordiã promereri desiderat, istos in exemplũ humilitatis datos imitetur. Hãc externam corporis disciplinã, & dispositionẽ humilem in omni loco religiosus obseruet. In oratorio, siue in Ecclesia, in cella, aut in aliis locis cœnobij, in opere, quod præstat, in via, per quam ambulat, in agro, in quo laborat, in horto, in quo animũ pro leuanda imbecillitate remittit, & in quocumque loco sit humilitatis memor, hanc teneat corporis & cordis disciplinam, vt nullo superbiæ signo notatus incedat. Nam vbique oculi Domini super iustos; cuius reuerentia maiestatis nos semper intuentis hæc in nobis signa humilitatis exoptat.

In incessu ceruix erecta, & alia his quæ diximus, contraria signa, ex superbiã nascuntur. Quare Bernardus ait: Si videris monachum, de quo prius bene confidebas, vbicumque stat, ambulat, fedit, oculis incipientem vagari, caput erectum, aures portare suspensas, è motibus exterioris hominis interiorem immutatam agnoscas.] Immutatus, inquam, est, vt ipse postea latè prosequitur, de bono in malum; & vt externam demissionem reliquit, sic ad curiositatem primũ superbiã gradum ipse deflexit. Ex his ineptis corporis motibus Gregorius Nazianzenus vafsum ac superbum Iulianũ Apostatã ingenium intellexit, de quo sic scribit. Sed me morum ipsius inconstantia, atque incredibilis quædam mentis emotio vatem efficiebat: siquidem vates ille optimus est, qui rectè coniciere nouit. Neque enim mihi boni quicquam significare, atque ominari videbantur ceruix non stata, humeri subsultantes, & ad æquilibrium subinde agitati, oculus insolens, & vagus, furiosèque intuens; pedes instabiles, & titubantes; natus contumeliam & contemptrum spilians; vultus lineamenta ridicula idem significantia; risus perulantes & effrænati; nutus & renutus temerarij; sermo hærens, spiritũque concisus: interrogationes sultæ & præcipites, responsiones his nihilo meliores, aliæ in aliis insultantes, nec graues & constantes, nec eruditionis ordine progredientes. Quid singula describere necesse est? Talem ante opera conspicius sum, qualem in operibus postea cognoui. Quod si quidam exiis, qui tunc simul erant, qui quicquid dixerim, audierunt, nunc mihi præstò essent, haud agrè testarentur. Quibus, vt hæc conspexi, statim proloquutus sum: Quale malum Romanorum terra nati, præfatus licet, ac mihi, vt falsus vates essem imprecatus.] Ex his signis Pater hic sapientissimus Iulianus superbiã, & arrogantiam agnouit, & ex eisdem, aut aliis similibus quicquid, licet minus sapiens, eius, cum quo conuersatur, cor superbiã tumidum, & infectum intellegit. Quantum verò hæc signa superbiã Domino displicant, verba illa Isaiã aperte demonstrant. Pro eo quod eleuata sunt filia Sion, & ambulauerunt extento collo, & nutibus oculorum ibant, & plaudebant, ambulabant pedibus suis, & composito gradu incedebant: decalabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus cinem earum nudabit.] Hæc enim, quæ aut de sceminis Ierosolymã, aut de viribus Iudææ ad litteram dicta sunt, de animabus fidelium posse accipi, docet Hieronymus, quas Dominus ob hæc signa superbiã in infamiam deiicit, & peccata ea-

A rum hypocrisis quasi velo contecta, oculis aliorum exponit.

Humilis ergo opposita his vestimenta gestat, id est, dissimilita signa exhibet aspectibus intuentium, & humilitatem, quam corde possidet, in incessu, in facie, in voce, & in aliis modestiæ indicibus, ad gloriam Dei, & fratrum adificationem, ostendit. Memor est illius Paulini documenti: Modestia vestra nota sit omnibus hominibus:] & hanc gemmam, quæ ex voluntate Domini omnibus debet esse perspecta, nullo prætextu motus abscondit. Mens enim iusti in se ipsa (dum hinc viuatur) fratribus cognita esse non potest, at in signis & operibus nota esse potest. Vult ergo Dominus, vt quæ in se abscondita est, his signis se manifestet, vt exemplo alios adificet. Id optimè Ambrosius & rationibus & exemplis confirmat, qui sic ait: Habitum enim mentis in corporis statu cernitur. Hinc homo cordis nostri absconditus, aut leuior, aut iactantior, aut turbidior: aut contra grauior, & constantior, & purior, & maturior æstimatur. Itaque vox quædam est animi, corporis motus. Meministis, filij, quandam amicum cum sedulis se videretur commendare officij, hoc solo tamen in clerum à me non receptum, quod gestus eius plurimum dedeceret. Alterum quoque cum in clero reperissem, iubere me, ne vnquam præret mihi, quia velut quodam insolentis incessus verbere oculos feriret meos. Idque dixi cum redderetur post offensam muneris. Hoc solum cum redderetur post offensam muneris. Hoc solum cum redderetur post offensam muneris. Hoc solum cum redderetur post offensam muneris.

C vt qualis incessu probebatur, talis perfidia animi demonstraretur. Namque alter Ariana infestationis tempore fidem deseruit, alter pecunie studio, ne iudicium subiret, sacerdotem se nostrum negauit. Lucebat in illorum incessu imago leuitatis, species quædam scurrarum perculantium. Hæc Ambrosius.] Nec mirum si alter istorum in hæresim, alter in perfidiam inciderit. Si enim hæc signa superbiã indicabant, omnium vitiorum & peccatorum matrem, non multum est, quod superbi ex iniquo seminario ad riulos, & ex parente ad germina iniqua venirent. Horum superbiã sanctus hic Pater in signis immodestiæ deprehendit, & absque dubio reliquorum famulorum, aut comitum storum humilitatem ex oppositis modestiæ signis agnouit, & ideo libenter eos in suum consortium adiunxit. Et quidem nemo est tam rudis, aut ignarus, vt ex his exterioribus non interiora conieceret. Bona enim domus, vt idem Ambrosius alio loco ait, in ipso vestibulo debet agnosci; ac primo prætendat ingressu, nihil intrus latere tenebrarum: vt mens nostra nullis repagulis corporalibus impedita, tanquam lucerna lux intus posita foris luceat.] Ex artio quidem solet agnosci quanta sit domatis tum amplitudo, tum pulchritudo; & ex his modestiæ signis quanta in corde lateat humilitas. Nisi enim fingere velimus, & aspicientes fallere, & si habitum intus lateat operari sinamus, ipse quantus sit, an magnus, an moderatus, an pusillus, voce, & incessu, & corporis dispositione se detegit. Ex paruo igne non multè, nec magnæ scintillæ subsultant, neque ex parua humilitate magna signa externa submissionis procedunt, nisi forte virtus interna non agat, sed inane placendi desiderium ex professo aliud profitemens, quam homo sit, in opus exeat. Quia tamen hoc quam longissimè abest à viris iustis, dicamus, illos in his signis non gloriam inanem intendere, sed virtutem humilitatis in eorum cordibus residentem, hæc signa, quia ita æquum est, ad adificationem fratrum, demonstrare.

D **E**

Philipp. 4.5.

Ambros. 1. Offici. c. 18.

Ambros. lib. 2. de virginitate.

Psa. 118. 107.

Bernard. 1. gradu superbiã.

Naz. iã. orat. 2. in Iulian.

Isaiã 3. 16.

Hieron. ibid.

Agit humilitas quod suum est, & quæ mentem sui met contemptu demittit, corpori etiam modestiæ actus, id est, signa internæ demissionis, apponit. Hæc virtus præstantissima charitate formata, animam, quam possidet, in Spiritus Dei templum ac habitationem convertit. Ad quem enim respiciam, ait Dominus, [vt scilicet in eo requiescam, [nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?]] Pro foribus autem templi Dei velum erat appensum, quod & ea, quæ intrus erant, texit, & ea ipsa digna esse omni reuerentia demonstravit. Hoc velum, sapientum iudicio, in spiritali templo, scilicet in mente iusti, non est aliud, quam multiplex modestiæ & casti pudoris insigne. Quod ex vna quidæ parte virtutes interiores abscondit, sed ex alia, virum his insignibus decoratum, humilem ac omni reuerentia dignum esse declarat. Nihil ille habet exterius, quo aspicientium oculis minus gratus appareat. Illud potius Augustini in motibus suis obseruat: In incessu, statu, habitu, & in omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.] Ideoque dignus reuerentia putatur, in quo nihil reprehensione dignum videtur. Audi quid à nobis Hugo Victorinus in eundem locum regula scribens exquirat. Sic ergo; inquit, debemus viuere, vt vita concordet cum nomine, & professio teneatur in opere: vt si sanctus sit ordo, sancta sit conuersatio, & sicut bene de nobis dicitur, testimonio bonæ actionis comprobetur. Tunc enim religiosè viuimus, si illicitos motus sub disciplina coercemus, si membra & sensus nostros studeamus restringere, vt non possint lasciuia & leuitati deseruire: vt aspectus noster sit simplex, & humilis, ne fixè aspiciat oculus, quod illicite concupiscat animus: vt noster auditus sit purus, & discretus, ea, quæ superflua sunt, & vana, respiciens; ea, quæ Dei sunt, gratanter suscipiens: vt sermo noster sit sale conditus, otiosa & nocua detestans, bona & vtilia commendans: vt sit in corde munditia; in vultu pudicitia; in incessu grauitas; status cum reuerentia; motus cum maturitate; habitus cum religione, quatenus ubique resplendeat sanctitas, supereminet honestas, seruetur humilitas. Hæc ille.] Qui hæc exterius præstiterit, & oculis se aspicientium obtulerit, non poterit non dignus reuerentia censerit. Illum sanè magni reputabunt, quem modestiæ vestibus ornatum aspexerint. Isaac, vt sensit Iacob filij sui vestimentorum fragrantiam, benedixit ei,] & omnes similiter benedicunt, & bona imprecantur humili, cum vestimentorum eius fragrantiam, id est, modestiam, virtutum odorem, cordis odoratu perferunt. Odor vestimentorum tuorum, inquit sponsus sponsam alloquens, sicut odor thuris,] nam hic bonus modestiæ odor, virtutes animæ non ad gloriam hominum captandam, sed ad Deum honore afficiendum, in opus prodire demonstrat. Iacob quoque fleuit, & ingemuit, cum vidit scissam tunicam Ioseph filij sui: sicque, quisque zelum Dei habens, tristitia conficitur, cum operimentum virtutum, nempe modestiam scissam ac contemptam esse considerat.

Isaia 66. 2.

2. Paral. 3. 14.

Auguf. in regulat. 6.

Hugo ib.

Gene. 27. 27.

Canti. 4. 11.

Gen. 37. 34.

Lit. 3. p. 2. ... c. 5. Doroth. doctrina 24.

Humiles ergo, in incessu, & in reliquis omnibus se modestiæ & pudoris amatorem exhibeat. Atque huius virtutis regulas, quæ humilitatis est casta progenies, ex iis, quæ superius dicta sunt, sine vlla difficultate cognoscat: minutura verò, sed non ob id contemptui habenda, ex ore Dorothæi in rebus spiritualibus peritissimi, cuius verba, licet longiora, subiciemus, addisct. Hæc est, inquit, modesta & grata Deo compositio. Primum, non circumferre

A hue & illuc oculos, sed quæ ante te sunt, solum intruere, neque vana & otiosa loqui, sed tantum necessaria. Vestibus ita modicis vt, quæ ad corporis necessitatem sint; & cibus, qui corpus consolident, non gulam prouocent. Nihil discernere, de omnibus indifferenter degustare. Non cibos hos, vt viles, reicere; illos, vt delicatos eligere, seque his ad vomitum ingurgitare, maior quacumque virtute discretio est. Vino ne vtare extra symbolum, vel infirmitatis, aut imbecillitatis gratia. Ne interrumpas sermonem, altero loquente, neque vt rudis & indoctus respondeas, sed vt sapiens. Stabilis & firmus sis, & vbicumque locorum fueris, ministrum & seruum te puta fratrum tuorum. Ne denudaueris, præsentem aliquo, vllum membrorum tuorum, neque appropinques corpori alicuius absque manifesta & summa necessitate, aut permissa alium tibi appropinquare, absque rationabili causa. Fuge præsumptionem tanquam mortem. Sobrius & modestus esto. In somno ne longè fiat à te virtus, quæ tibi circumuigilar. Vbi autem cubes, nemo (si fieri potest) vel sciat, vel videat. Ne expuas, vel excreas ante aliquem. Quod si te tullis inuaserit sedentem ad mensam, verte faciem tuam retrorsum, & cum omni modestia expue. Comede & bibe, vt decet seruos Dei. Ne extendas manum impudenter, vt capias, quod ante fratrem tuum est. Si sederit tecum hospes, inuita illum semel & iterum ad comedendum. Composita mensæ asideas modestè & contractè, non confusè. Nullum membrorum tuorum enuda, cum æstuas, & cales, cum officinas, caue os tuum quispiam videat, compite autem te spiritum tuum, illico pertransiet. Cum ingrederis cellam præpositi, vel amici, vel discipuli tui, caue quippiam curiosus inspicias earum rerum quæ in illa fuerint. Qui enim in his impudenter se habet, mentitur monasticum habitum, & Christum, qui habitum huiuscemodi nobis gratificatus est. Cum modestia, & sine strepitu aperi, & claude ostia vel tua, vel amici tui. Ne tumultuariè ingrediaris ad quenquam, sed prius exterius pulsans, cum vocatus fueris, ingredere. Hæc tenus ille.] Cuius dictis nihil addendum est, nisi quod hic humilitatis effectus est, quasi aliorum complementum, quem qui reliquis adiunxerit, & se hac moderatione ac pudore exornauerit, erit in humilitate perfectus.

Hi sunt humilitatis gradus à Beatissimo Patriarcha Benedicto descripti, quos ob eius reuerentiam, nostra expositione perfecimus, & nostris desideris completimur. His autem transcurfis, ad eam charitatem perueniemus, quæ nos faciat corde puros, Deo gratos, & in conspectu Angelorum hominumque conspicuos. Vnde sic sanctus Pater doctrinam humilitatis concludit. Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis, monachus mox ad charitatem Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem: per quam vniuersa, quæ prius non sine formidine obseruabat, absque villo labore velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire, non iam timore gehennæ, sed amore Christi, & consuetudine ipsa bona, & delectatione virtutum, quæ Dominus iam in operatum suum mundum à viris & peccatis, Spiritu sancto dignabitur demonstrare.] Eisdemque verbis nos hanc materiam claudimus, vt postquam in sequentibus breuiter media & indicia humilitatis exposuerimus, per eam, tanquam per scalam, ad peruenire nitamur.

E

